

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יחסין

צו מניעה מבי"ד שאחד מדייניו קרוב של צד לדיון

תיק ממונות מס' 2279-עד

נושא הדיון

צו מניעה שאחד מהדיינים שחתום על הצו הוא קרוב של אחד הצדדים.

פסק דין

הצו ניתן כדת וכדין, והדיון יתקיים בהרכב אחר.

המקורות לדין

המקור להולאת צו מניעה הוא בדברי הרא"ש ב"ק פ"ק סי' ה: וכן מלאתי בשם הגאון ז"ל כתוב: דתקנתא דרצנן הוא, צאינש דמפסיד נכסיה, משום השבת אבידה. ולי נראה דלא לריכנא לתקנתא דרצנן אלא דין גמור הוא, שחייב אדם להליל עשוק מיד עשוקו בכל טלדקי דמלי למיעבד. וכ"כ בשו"ת הרא"ש כלל לו סי' ד. וכתב בשו"ת מהרש"ך ח"ג סי' נח שדן בשאלה אם כל בית דין ראשי לעכב או רק בי"ד מוחזק ומומחה, עפ"י מש"כ במ"מ מלוה ולוה פ"ב ה"ד שהדיין יש לו לחתוך הדין לפי האמת אפילו חוץ מן הדין, שאין בכל בי"ד כח בזה אלא"כ הוא בי"ד חשוב ומוחזק בחכמה וחסידות, ומסיק המהרש"ך דמ"מ האמת הוא שכל דיין או בית דין שגוי לעכב אע"פ שלא יהיה כ"כ מוחזק ומומחה. ודייקו בפד"ר כרך ב עמ' 73 שגם דיין יחיד ראשי לעכב כדי להליל עשוק מיד עשוקו, לפי שמעשה העיכוב אינו ככל מעשה בי"ד הדין לחייב את החייב מעלם הדין, אלא מעשה עפ"י הלכה מיוחדת להליל עשוק מיד עשוקו. ובשו"ת דברי חיים מלאנו ח"ב סי' ז כתב: מנהגנו לעקל אפ"י על טענה כל דהו.

וכיון שצו מניעה אינו ככל מעשה בי"ד הדין לחייב את החייב מעלם הדין, אלא מהלכה מיוחדת כדי להליל עשוק מיד עשוקו, ע"כ גם אם היה הדיין קרוב של צד מהצדדים מחוייב הוא להליל העשוק מיד עשוקו, וראשי הדיין - ואף חייב - להליל העשוק גם צמעמד לך אחד בלבד, עד לבירור הדין צבי"ד.